

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gruodžio 12 d.(*)

„Teisminė apsauga – Veiksmingumo principas – Teisinio saugumo ir teisėtumo lėkės apsaugos principai – Nepagrįstai sumokėto sumo grąžinimas – Teisių gynimo priemonės – Nacionalinės teisės aktai – Taikomo teisio gynimo priemonių senaties termino sutrumpinimas atgaline data ir apie tai nepranešus“

Byloje C-362/12

dėl *Supreme Court of the United Kingdom* (Jungtinė Karalystė) 2012 m. liepos 25 d. sprendimu, kurio Teisingumo Teismas gavo 2012 m. liepos 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation

prieš

Commissioners of Inland Revenue,

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurio sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešis, teisėjai C. G. Fernlund (pranešėjas), A. Ó Caoimh, C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2013 m. birželio 26 d. posėdžiui,

išnagrinęs pastabas, pateiktas:

- *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, atstovaujamų QC G. Aaronson, padedamo baristerių P. Freund ir P. Farmer, įgaliotų solisitoriaus S. Whitehead,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamų H. Walker, padedamos QC D. Ewart ir baristerių K. Bacon,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamų A. Rubio González,
- Europos Komisijos, atstovaujamų R. Lyal ir W. Mölls,

susipažinęs su 2013 m. rugsėjo 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl veiksmingumo, teisinio saugumo ir teisėtumo įtakos apsaugos principo išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation* (toliau – *Test Claimants*) ir *Commissioners of Inland Revenue* (toliau – *Commissioners*) bei *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* dėl teisio gynimo priemonių nepagrįstai sumokėtų sumų grąžinimo srityje, suteiktų mokesčių mokėtojams dėl mokesčių, pripažintų nesuderinamais su įsisteigimo laisve ir laisvu kapitalo judėjimu.

Teisinis pagrindas

3 Klostantis pagrindinis bylos aplinkybėms Anglijos teise buvo numatytos dvi „bendrąja teise“ pagrįstos teisio gynimo priemonės, skirtos pelno mokesčių, surinktam pažeidžiant Sąjungos teisę, susigrąžinti.

4 Pirmoji teisio gynimo priemonė, kurią *House of Lords* pripažino 1992 m. liepos 20 d. Sprendime *Woolwich Equitable Building Society prieš Inland Revenue Commissioners* ([1993] AC 70, toliau – *Woolwich* tipo ieškinys), yra ieškinys dėl neteisėtai surinkto mokesčio grąžinimo.

5 Pagal 1980 m. Senaties terminų įstatymo (*Limitation Act 1980*, toliau – 1980 m. įstatymas) 5 straipsnio tokio ieškinio senaties terminas yra šešeri metai nuo tos dienos, kai atsirado pagrindas pareikšti ieškinį.

6 Antroji teisio gynimo priemonė, pripažinta 1998 m. spalio 29 d. *House of Lords* sprendime *Kleinwort Benson prieš Lincoln City Council* ([1999] 2 AC 349, toliau – *Kleinwort Benson* tipo ieškinys), leidžia susigrąžinti dėl teisės klaidos sumokėtas sumas.

7 Pagal 1980 m. įstatymo 32 straipsnio 1 dalies c punktą šio tipo ieškiniams taikomas senaties terminas yra šešeri metai nuo tos dienos, kai ieškovas sužinojo apie klaidą arba bėdamas deramai rūpestingas galėjo apie ją sužinoti.

8 XX a. dešimtojo dešimtmečio pabaigoje kai kurios teisės aktų Jungtinėje Karalystėje steigė bendrovių apmokestinimo nuostatos buvo užginčytos dėl įtariamo nesuderinamumo su įsisteigimo laisve ir laisvu kapitalo judėjimu.

9 Taip Teisingumo Teismui buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurioje buvo priimtas 2001 m. kovo 8 d. Sprendimas *Metallgesellschaft ir kt. (C-397/98 ir C-410/98, Rink. p. I-1727)*. Tame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad 1973–1999 m. laikotarpiu Jungtinėje Karalystėje taikytos avansinio pelno mokesčio (*advance corporation tax*, toliau – ACT) sistemos kai kurie aspektai buvo nesuderinami su minėtomis laisvėmis.

10 Nagrinėdamas vėlesnes bylas dėl to pačio mokesčio teisės aktų nuostatų, *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* 2003 m. liepos 18 d. Sprendime *Deutsche Morgan Grenfell prieš Inland Revenue Commissioners* ([2003] 4 All ER 645) pirmą kartą pripažino, kad *Kleinwort Benson* tipo ieškiniu galėjo būti siekiama susigrąžinti dėl teisės klaidos sumokėtas mokesčių. Iki tol toks ieškinys mokesčių administracijai buvo neįmanomas.

11 Šis teismas nusprendė, kad minėtam ieškiniui taikomas senaties terminas yra 1980 m. įstatymo 32 straipsnio 1 dalies c punkte numatytas senaties terminas, t. y. šešeri metai nuo tos dienos, kai ieškovas sužinojo apie teisės klaidą arba bėdamas deramai rūpestingas galėjo apie ją sužinoti.

12 2003 m. rugsėjo 8 d. Jungtinės Karalystės vyriausybė paskelbė teisėkūros pasiūlymą dėl

ieškini? d?l mokes?i? gr?žinimo, kai šie mokes?iai buvo sumok?ti d?l teis?s klaidos. Šis pasi?lymas buvo ?gyvendintas 2004 m. birželio 24 d. priimto Finans? ?statymo (*Finance Act 2004*) 320 straipsnyje (toliau – 320 straipsnis).

13 Min?tame 320 straipsnyje numatyta:

„1980 m. [?statymo] 32 straipsnio 1 dalies c punktas (prailgintas terminas ieškiniui d?l klaidos pareikšti) netaikomas teis?s klaidai, susijusiai su apmokestinimo klausimu, kuris priskirtinas *Commissioners* <...> kompetencijai.

Ši nuostata taikoma ieškiniams, pareikštiems 2003 m. rugs?jo 8 d. ir v?liau.“

14 2005 m. vasario 4 d. sprendimu *Court of Appeal (England & Wales)* panaikino min?t? *High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* sprendim? *Deutsche Morgan Grenfell prieš Inland Revenue Commissioners*. 2006 m. spalio 25 d. š? *Court of Appeal* sprendim? savo ruožtu panaikino *House of Lords*. *House of Lords* paliko galioti *High Court* sprendim? ir patvirtino, kad nor?dami susigr?žinti nepagr?stai sumok?t? mokest? mokes?i? mok?tojai gal?jo reikšti arba *Woolwich* tipo ieškin?, grindžiam? nepagr?stai reikalauto mokes?io surinkimu, kuriam taikomas šešeri? met? senaties terminas, skai?iuojamas nuo mokes?io sumok?jimo dienos, arba *Kleinwort Benson* tipo ieškin?, grindžiam? teis?s klaida, kuriam taikomas senaties terminas yra šešeri metai nuo tos dienos, kai ieškovas sužinojo apie teis?s klaid? arba b?damas deramai r?pestingas gal?jo apie j? sužinoti.

15 Po min?to 2006 m. spalio 25 d. *House of Lords* sprendimo Jungtin?s Karalyst?s vyriausyb? papraš? Teisingumo Teismo atnaujinti bylos, kurioje priimtas 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C?446/04, Rink. p. I?11753), nagrin?jim?, kad Jungtin? Karalyst? gal?t? prašyti apriboti šio sprendimo galiojim? laiko atžvilgiu. 2006 m. gruodžio 6 d. Teisingumo Teismas atmet? š? prašym?.

Pagrindin? byla ir prejudiciniai klausimai

16 Prašymas priimti prejudicin? sprendim? pateiktas nagrin?jant byl? pagal *Test Claimants* Jungtin?s Karalyst?s teismuose pareikšt? kolektyvin? ieškin?. Šiuo prašymu t?siami du ankstesni prašymai, d?l kuri? buvo priimti min?tas Sprendimas *Test Claimants in the FII Group Litigation* ir 2012 m. lapkri?io 13 d. Sprendimas *Test Claimants in the FII Group Litigation* (C?35/11), susij? su Jungtin?je Karalyst?je ?steigtoms patronuojan?iosioms bendrov?ms šioje valstyb?je nar?je ne?steigt? patronuojam?j? bendrovi? išmok?t? dividend? apmokestinimo galima neatitiktimi ESV sutartyje ?tvirtintoms pagrindin?ms laisv?ms, kaip antai SESV 49 straipsnyje numatytai ?sisteigimo laisvei ir SESV 63 straipsnyje numatytam laisvam kapitalo jud?jimui.

17 Bylos, kurias *Supreme Court of the United Kingdom* pasirinko kaip pavyzdines šio prašymo priimti prejudicin? sprendim? tikslais, susijusios su prašymais gr?žinti nepagr?stai sumok?t? ACT, kuriuos pateik? *Aegis* bendrovi? grup?s (toliau – *Aegis*) nariai. Prašomi gr?žinti mok?jimai atlikti daugiau nei prieš šešerius metus iki *Aegis* ieškinio pareiškimo.

18 Pri?mus min?t? Sprendim? *Metallgesellschaft ir kt. ir min?t? High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division* sprendim? *Deutsche Morgan Grenfell prieš Inland Revenue Commissioners*, 2003 m. rugs?jo 8 d. *Aegis* pareišk? *Kleinwort Benson* tipo ieškin? d?l mokes?i? gr?žinimo ir pareikalavo gr?žinti nuo 1973 m. iki 1999 m. nepagr?stai sumok?tas ACT sumas.

19 Pagal 1980 m. ?statymo 32 straipsnio 1 dalies c punkt? šiam ieškiniui taikomas senaties terminas prad?tas skai?iuoti nuo sužinojimo apie teis?s klaid?, d?l kurios buvo sumok?tas mokestis, momento, t. y. šiuo atveju nuo min?to Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.* paskelbimo

2001 m. kovo 8 d.

20 320 straipsnis l?m? tai, kad 1980 m. ?statymo 32 straipsnio 1 dalies c punkte numatytas ilgesnis senaties terminas nebuvo taikomas byloje, kuriose siekiama susigr?žinti d?l teis?s klaidos sumok?tas sumas, jei ieškinys susij?s su apmokestinimo klausimu, kuris priskirtinas *Commissioners* kompetencijai. Šis 2004 m. birželio 24 d. priimtas straipsnis ?sigaliojo atgaline data 2003 m. rugs?jo 8 d., kai buvo paskelbtas pasi?lymas priimti š? straipsn? ir pareikštas *Aegis* ieškinys.

21 Savo apeliaciniame skunde, paduotame prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teisme, *Aegis* iš esm?s teig?, jog iš 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Marks & Spencer* (C?62/00, Rink. p. I?6325) aišku, kad 320 straipsnis prieštarauja S?jungos teis?je numatytiems veiksmingumo, teisinio saugumo ir teis?t? l?kes?i? apsaugos principams.

22 Anot *Aegis*, šie principai pažeisti, nes d?l to, kad 320 straipsnyje atgaline data ir iš anksto nepranešus buvo numatyta *Kleinwort Benson* tipo ieškiniams skirt? senaties termin? netaikyti ieškiniams d?l teis?s klaidos, susijusios su *Commissioners* kompetencijai priskirtu apmokestinimo klausimu, *Aegis* neteko galimyb?s pareikšti ieškin?, kur? kitu atveju ji b?t? pareiškusi per nustatyt? termin?, ir taip jai tapo pernelyg sunku arba ne?manoma ?gyvendinti pagal S?jungos teis? jai suteiktas teises.

23 *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* iš esm?s nurod?, kad pagal S?jungos teis? reikalaujama tik numatyti veiksming? S?jungos teis?s suteikt? teisi? gynimo priemon?. Šis reikalavimas ?vykdytas numa?ius *Woolwich* tipo ieškin?. Jei ši teisi? gynimo priemon? teb?ra prieinama, neturi reikšm?s tai, kad 320 straipsniu panaikintas alternatyviai nacionalinei teisi? gynimo priemonei taikomas ilgesnis senaties terminas, siekiant suderinti j? su *Woolwich* tipo ieškiniui taikomu senaties terminu.

24 Abejodamas d?l 320 straipsnio suderinamumo su S?jungos teise, *Supreme Court of the United Kingdom* nusprend? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Jeigu pagal valstyb?s nar?s teis? mokes?i? mok?tojas gali pasirinkti vien? iš dviej? alternatyvi? ieškinio pagrind? d?l mokes?i?, surinkt? pažeidžiant SESV 49 ir 63 straipsnius, gr?žinimo ir vienam iš ši? ieškinio pagrind? taikomas ilgesnis senaties terminas, ar nepažeidžiami veiksmingumo, teisinio saugumo ir teis?t? l?kes?i? apsaugos principai, jeigu min?ta valstyb? nar? priima teis?s aktus, pagal kuriuos min?tas ilgesnis senaties terminas sutrumpinamas apie tai nepranešus ir tai padarius anks?iau, nei viešai paskelbiama apie si?lomus naujuosius teis?s aktus?

2. Ar atsakymas ? pirm?j? klausim? b?t? kitoks, jeigu tuo metu, kai mokes?i? mok?tojas pareišk? ieškin?, nurod?s ieškinio pagrind?, kuriam taikomas ilgesnis senaties terminas, tokio ieškinio pagrindo galimyb? pagal nacionalin? teis? buvo pripažinta tik: i) neseniai; ii) žemesn?s instancijos teismo ir tik v?liau buvo galutinai patvirtinta aukš?iausios instancijos teismo?“

D?l prejudicini? klausim?

D?l pirmojo klausimo

25 Pirmuoju klausimu prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas iš esm?s siekia sužinoti, ar tuo atveju, kai pagal nacionalin? teis? mokes?i? mok?tojai gali pasirinkti vien? iš dviej? galim? teisi? gynimo priemoni? d?l mokes?i?, surinkt? pažeidžiant S?jungos teis?, gr?žinimo ir vienai ši? priemoni? taikomas ilgesnis senaties terminas, pagal veiksmingumo, teisinio saugumo ir

teisėt? l?kesė? apsaugos principus draudžiama nacionaliniais teisės aktais sutrumpinti šis terminas atgaline data ir apie tai nepranešus.

26 Šiuo klausimu Jungtinės Karalystės vyriausybė mano, kad pagal Sąjungos teisės nereikalaujama, jog kiekviena atskira nacionalinė teisėje numatyta papildoma teisė gynimo priemonė mokesčio permokos grąžinimo srityje atitiktų veiksmingumo principą. Kalbant konkrečiai, iš minėto Sprendimo *Marks & Spencer* išplaukiantys principai netaikomi pagrindinėje byloje. *Kleinwort Benson* tipo ieškiniui numatyto senaties termino netaikymas ieškiniams dėl teisės klaidos, susijusios su apmokestinimo klausimu, neturi jokios įtakos senaties terminui, taikomam *Woolwich* tipo ieškiniui, kuris savaime atitinka veiksmingumo principą ir kurį *Aegis* turėjo teisė pareikšti bet kada, siekdama susigrąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius.

27 Jungtinės Karalystės vyriausybė priduria, kad galimybė susigrąžinti dėl teisės klaidos surinktus mokesčius buvo užtikrinta tik minėtu 2006 m. spalio 25 d. *House of Lords* sprendimu, priimtu *Aegis* jau pareiškus ieškinį. Tokiu atveju protingai nuovokęs asmenys negalėtų tikėtis susigrąžinti permokos remdamiesi *Kleinwort Benson* tipo ieškiniui taikomu ilgesniu senaties terminu. Taigi teisinio saugumo ir teisėt? l?kesė? apsaugos principai nebuvo pažeisti.

28 Tačiau Komisija mano, kad pagrindinė byla labai panaši į bylą, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Marks & Spencer*. Ji teigia, kad net jei *Woolwich* tipo ieškinys savaime yra veiksminga teisė gynimo priemonė, tai nereiškia, kad *Kleinwort Benson* tipo ieškinys gali būti panaikintas atgaline data ir apie tai nepranešus.

29 Anot Komisijos, net jei klostantis pagrindinė bylos aplinkybės *Kleinwort Benson* tipo ieškinio taikymas apmokestinimo srityje galėjo sukelti diskusiją, mokesčio mokėtojai galėjo pagrįstai manyti, kad teisės klaidos atveju šio ieškinio taikymo sritis neribojama, todėl jį buvo galima reikšti ir apmokestinimo srityje. Dėl šios priežasties 320 straipsniu pažeisti veiksmingumo, teisinio saugumo ir teisėt? l?kesė? apsaugos principai. Norint laikytis šių principų reikėjo nustatyti protingą laiko tarpą nuo pasiūlymo priimti 320 straipsnį paskelbimo iki jo įsigaliojimo, kad potencialūs pareiškėjai galėtų apginti savo teises.

Dėl veiksmingumo principo

30 Pirmiausia primintina, kad pagal nusistovėjusį teismo praktiką teisė susigrąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę valstybėje narėje surinktus mokesčius yra Sąjungos teisės nuostatomis, kaip jas išaiškino Teisingumo Teismas, asmenims suteikiamą teisė pasekmę ir papildymas. Taigi valstybė narė iš principo privalo grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius (žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Littlewoods Retail* ir kt., C-591/10, 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

31 Nesant nacionalinių mokesčio grąžinimo sritį reguliuojančių Sąjungos teisės normų, kiekviena valstybė narė, remdamasi savo proceso autonomijos principu, savo nacionalinėse teisėse sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti išsamias ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių mokesčio mokėtojų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesines taisykles. Valstybės narės veiksmingą šią teisę apsaugą turi užtikrinti kiekvienu atveju (žr. 2013 m. birželio 27 d. Sprendimo *Agrokonsulting*, C-93/12, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

32 Ieškini?, skirt? iš S?jungos teis?s kylan?i? mokes?i? mok?tojų? teisi? apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesin?s taisykl?s neturi b?ti mažiau palankios nei taikomos panašioms nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas) ir d?l j? naudojimasis S?jungos teis?je nustatytomis teis?mis neturi tapti praktiškai ne?manomas arba pernelyg sud?tingas (veiksmingumo principas) (žr., be kita ko, 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *Alassini ir kt.*, C?317/08–C?320/08, Rink. p. I?2213, 48 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik? ir min?to Sprendimo *Agrokonsulting* 36 punkt?).

33 D?l veiksmingumo principo Teisingumo Teismas yra pripažin?s, jog tai, kad teisinio saugumo, kuriuo saugomas tiek mokes?i? mok?tojas, tiek administracija, sumetimais nustatomi protingi terminai ieškiniui pareikšti, kuriuos praleidus ši teis? prarandama, atitinka S?jungos teis?. Iš ties? d?l toki? termin? naudojimasis S?jungos teis?je nustatytomis teis?mis netampa praktiškai ne?manomas arba pernelyg sud?tingas. Vis d?lto, kad atlikt? savo paskirt? užtikrinti teisin? saugum?, senaties terminas turi b?ti nustatytas iš anksto (min?to Sprendimo *Marks & Spencer* 35 ir 39 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

34 Nepagr?stai surinkt? nacionalin? mokes?i? gr?žinimo srityje Teisingumo Teismas jau nusprend?, kad nacionalin?je teis?je ?tvirtintas trejų? metų naikinamasis terminas, skai?iuojamas nuo gin?ijamo mok?jimo dienos, yra pagr?stas (žr. 1998 m. lapkri?io 17 d. Sprendimo *Aprile*, C?228/96, Rink. p. I?7141, 19 punkt? ir 2002 m. rugs?jo 24 d. Sprendimo *Grundig Italiana*, C?255/00, Rink. p. I?8003, 34 punkt?). Vadinasi šešeri? metų senaties terminas, kaip taikomas *Woolwich* tipo ieškiniui, skai?iuojamas nuo nepagr?sto mokes?i? sumok?jimo dienos, savaime yra pagr?stas.

35 Veiksmingumo principas taip pat griežtai nedraudžia atgaline data taikyti naujo ieškinio senaties termino, kuris yra trumpesnis ir, galb?t, griežtesnis mokes?i? mok?tojams nei anks?iau taikytas terminas, su s?lyga, kad jis taikomas ieškiniams d?l S?jungos teisei prieštaraujan?i? nacionalin? mokes?i? gr?žinimo, kurie dar nepareikšti naujo termino ?sigaliojimo momentu, ta?iau susij? su sumomis, sumok?tomis galiojant senajam terminui (min?to Sprendimo *Grundig Italiana* 35 punktas).

36 Iš ties?, kadangi nepagr?stai surinkt? nacionalin? mokes?i? gr?žinimo tvarka reglamentuojama nacionalin?s teis?s, klausimas d?l galimyb?s toki? tvark? taikyti atgaline data taip pat reglamentuojamas šios teis?s su s?lyga, kad šiuo galimu taikymu atgaline data nepažeidžiamas veiksmingumo principas (min?to Sprendimo *Grundig Italiana* 36 punktas).

37 Vis d?lto, kaip Teisingumo Teismas nusprend? min?to Sprendimo *Marks & Spencer* 38 punkte, nors veiksmingumo principas nedraudžia nacionalin?s teis?s aktais sutrumpinti termino, per kur? galima reikalauti gr?žinti pažeidžiant S?jungos teis? sumok?tas sumas, tai daroma su s?lyga, kad ne tik naujai nustatytas terminas yra protingas, bet ir naujuose teis?s aktuose ?tvirtinta pereinamojo laikotarpio tvarka, pagal kuri?, pri?mus šiuos teis?s aktus, gin?o šalims suteikiamas pakankamas terminas pateikti gr?žinimo prašymus, kuriuos jie tur?jo teis? pateikti galiojant ankstesniems teis?s aktams. Tokia pereinamojo laikotarpio tvarka b?tina, nes šiems prašymams nedelsiant taikant trumpesn? senaties termin? nei prieš tai galioj?s iš kai kuri? gin?o šali? atgaline data b?t? atimta teis? ? kompensacij? arba jie tur?t? tik labai trump? termin? šiai teisei ?gyvendinti.

38 Vadinasi, veiksmingumo principas draudžia nacionalin?s teis?s aktus, kuriais atgaline data ir nenusta?ius pereinamojo laikotarpio tvarkos sutrumpinamas terminas, per kur? galima prašyti gr?žinti pažeidžiant S?jungos teis? sumok?tas sumas (šiuo klausimu žr. min?to Sprendimo *Marks & Spencer* 47 punkt?).

39 Aplinkyb?, kad byloje, kurioje priimtas min?tas Sprendimas *Marks & Spencer*, mokes?io mok?tojas gal?jo pasinaudoti tik viena teisi? gynimo priemone, o pagrindin?je byloje mokes?i? mok?tojas gali naudotis dviem teisi? gynimo priemon?mis, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo nagrin?jamomis aplinkyb?mis negali lemti skirtingo rezultato.

40 Šiuo atveju reikia išnagrin?ti nacionalin?s teis?s, prieš priimant gin?ijam? teis?s akt? pakeitim?, mokes?i? mok?tojams suteiktas teises ir šio pakeitimo padarinius pagal S?jungos teis? jiems suteiktos teis?s ? gr?žinim? ?gyvendinimui.

41 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad iki 320 straipsnio pri?mimo mokes?i? mok?tojai, siekdami susigr?žinti nepagr?stai surinktus mokes?ius, tur?jo galimyb? inicijuoti teis?s klaida grindžiam? byl? pareikšdami *Kleinwort Benson* tipo ieškin? per šešeri? met? termin?, skai?iuojam? nuo sužinojimo apie klaid?, d?l kurios mokestis buvo sumok?tas, dienos. Pri?mus min?t? straipsn? tokia galimyb? iš j? buvo atimta atgaline data ir nenusta?ius pereinamojo laikotarpio tvarkos, nes šiame straipsnyje numatyta, kad ilgesnis terminas ieškiniui d?l teis?s klaidos pareikšti netaikomas teis?s klaidai, susijusiai su apmokestinimo klausimu, kuris priskirtinas *Commissioners* kompetencijai. Taigi nuo šiol j? reikalavimas gr?žinti nepagr?stai sumok?tas sumas gali b?ti pateiktas tik d?l 1997–1999 m. laikotarpio.

42 Nors veiksmingumo principas nedraudžia nacionalin?s teis?s aktais sutrumpinti termino, per kur? galima reikalauti gr?žinti nepagr?stai sumok?tas sumas, ir, kaip matyti iš šio sprendimo 34 punkto, šešeri? met? senaties terminas, skai?iuojamas nuo nepagr?sto mokes?i? sumok?jimo dienos, savaime yra pagr?stas, pagal šio sprendimo 37 punkte nurodyt? teismo praktik? taip pat b?tina, kad naujuose teis?s aktuose b?t? numatyta pereinamojo laikotarpio tvarka, pagal kuri?, pri?mus šiuos teis?s aktus, mokes?i? mok?tojams b?t? suteiktas pakankamas terminas pateikti prašymus, kuriuos jie tur?jo teis? pateikti galiojant ankstesniems teis?s aktams.

43 Reikalavimo d?l pereinamojo laikotarpio tvarkos neatitinka nacionalin?s teis?s aktai, kaip antai nagrin?jami pagrindin?je byloje, pagal kuriuos laikotarpis, per kur? galima pareikšti ieškinius d?l nepagr?stai sumok?t? sum? gr?žinimo, sutrumpinamas nuo šešeri? met?, skai?iuojant nuo sužinojimo apie klaid?, d?l kurios mokestis buvo nepagr?stai sumok?tas, dienos, iki šešeri? met?, skai?iuojant nuo mokes?io sumok?jimo dienos, ir numatyta, kad tai taikoma nedelsiant visiems prašymams, pateiktiems po ši? teis?s akt? pri?mimo dienos, taip pat prašymams, pateiktiems tarp šios dienos ir ankstesn?s datos, nagrin?jamu atveju atitinkan?ios pasi?lymo priimti šiuos teis?s aktus paskelbimo dien?, kuri yra min?t? teis?s akt? ?sigaliojimo diena. D?l toki? teis?s akt? praktiškai tampa ne?manoma pasinaudoti mokes?i? mok?toj? anks?iau tur?ta teise susigr?žinti nepagr?stai sumok?tus mokes?ius. Vadinasi, tokie nacionalin?s teis?s aktai, kokie nagrin?jami pagrindin?je byloje, turi b?ti pripažinti neatitinkan?iais veiksmingumo principo.

D?l teisinio saugumo ir teis?t? l?kesi? apsaugos princip?

44 Primintina, kad, remiantis nusistov?jusia teismo praktika, pagal teisinio saugumo princip?, iš kurio kildinamas teis?t? l?kesi? apsaugos principas, reikalaujama, kad teis?s aktai, kuriais privatiems asmenims sukeliamas neigiam? padarini?, b?t? aišk?s ir tiksl?s, o j? taikym? teis?s subjektai gal?t? aiškiai numatyti (žr., be kita ko, 2005 m. birželio 7 d. Sprendimo, *VEMW ir kt.*, C?17/03, Rink. p. I?4983, 80 punkt?). Kaip priminta šio sprendimo 33 punkte, kad atlikt? savo paskirt? užtikrinti teisin? saugum?, senaties terminas turi b?ti nustatytas iš anksto.

45 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad pagal teisėtą lokesio apsaugos principą draudžiama keičiant nacionalinės teisės aktus atgaline data atimti iš mokesčio mokėtojo iki šio pakeitimo turėtą teisę susigrąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Marks & Spencer* 46 punktą).

46 Nagrinėjamo atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 41 punkto, iki 320 straipsnio priėmimo mokesčių mokėtojai, ketinę reikalauti grąžinti nepagrįstai sumokėtus mokesčius, turėjo teisę pareikšti *Kleinwort Benson* tipo ieškinį nacionaliniuose teismuose ir galėjo tikėtis, kad šie teismai išnagrinės jį ieškinio pagrįstumo klausimą.

47 Tačiau priėmus 320 straipsnį ši teisė iš jo buvo atimta atgaline data ir nenustačius pereinamojo laikotarpio tvarkos. Taigi šia nuostata įtvirtintas pakeitimas, neigiamai paveikęs jį padėtį, o jie negalėjo tam pasirengti.

48 Darytina išvada, kad tokiu teisės akto pakeitimu pažeidžiami teisinio saugumo ir teisėtą lokesio apsaugos principai.

49 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: tuo atveju, kai pagal nacionalinę teisę mokesčių mokėtojai gali pasirinkti vieną iš dviejų galimų teisių gynimo priemonių dėl mokesčių, surinktų pažeidžiant Sąjungos teisę, grąžinimo ir vienai šių priemonių taikomas ilgesnis senaties terminas, pagal veiksmingumo, teisinio saugumo ir teisėtą lokesio apsaugos principus draudžiama nacionalinės teisės aktais sutrumpinti šį terminą atgaline data ir apie tai nepranešus.

Dėl antrojo prejudicinio klausimo

50 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar atsakymui į pirmąjį klausimą turi įtakos aplinkybės, kad tuo metu, kai mokesčių mokėtojas pareiškė ieškinį, galimybė pasinaudoti teisių gynimo priemone, kuriai taikomas ilgesnis senaties terminas, tik neseniai buvo pripažinta žemesnės instancijos teismo ir tik vėliau buvo galutinai patvirtinta aukštesnės instancijos teismo.

51 Reikia pažymėti, kad tokios aplinkybės nereikšmingos. Svarbu tai, kad, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, klostantis pagrindinės bylos aplinkybės mokesčių mokėtojai pagal nacionalinę teisę turėjo teisę pareikšti ieškinį dėl nepagrįstai sumokėtų sumų grąžinimo, remdamiesi šia teisių gynimo priemone.

52 Taigi į antrąjį klausimą reikia atsakyti: aplinkybės, kad tuo metu, kai mokesčių mokėtojas pareiškė ieškinį, galimybė pasinaudoti teisių gynimo priemone, kuriai taikomas ilgesnis senaties terminas, tik neseniai buvo pripažinta žemesnės instancijos teismo ir tik vėliau buvo galutinai patvirtinta aukštesnės instancijos teismo, neturi jokios įtakos pateiktam atsakymui į pirmąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Tuo atveju, kai pagal nacionalinę teisę mokesčių mokėtojai gali pasirinkti vieną iš dviejų galimų teisių gynimo priemonių dėl mokesčių, surinktų pažeidžiant Sąjungos teisę, grąžinimo ir vienai šių priemonių taikomas ilgesnis senaties terminas, pagal

veiksmingumo, teisinio saugumo ir teisėt? l?kes?i? principus draudžiama nacionalin?s teis?s aktais sutrumpinti š? termin? atgaline data ir apie tai nepranešus.

2. Aplinkyb?, kad tuo metu, kai mokes?i? mok?tojas pareišk? ieškin?, galimyb? pasinaudoti teisi? gynimo priemone, kuriai taikomas ilgesnis senaties terminas, tik neseniai buvo pripažinta žemesn?s instancijos teismo ir tik v?liau buvo galutinai patvirtinta aukš?iausios instancijos teismo, neturi jokios ?takos pateiktam atsakymui ? pirm?j? klausim?.

Parašai.

* Proceso kalba: angl?.